

Владислав Белан,
аспірант, молодший науковий співробітник,
Інститут професійно-технічної освіти НАПН України
м. Київ, Україна

СТАНДАРТИ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ У СФЕРІ ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РЕСПУБЛІЦІ ПОЛЬЩА

***Ключові слова:** інформаційно-комунікаційні технології, Республіка Польща, вчителі у сфері інформаційно-комунікаційних технологій, освітні стандарти.*

Постановка проблеми. Освіта змінюється, і це пов'язано безпосередньо зі зміною соціально-економічних умов, що зумовлено також розвитком техніки. Нинішні школи вже готують учнів до життя в новому інформаційному суспільстві, як свідомих так і творчих користувачів технологій, громадян світового цифрового світу, відповідальних за свій розвиток.

Практика впровадження інформаційної освіти в польські школи вказує на те, що погляд на її реалізацію тісно пов'язаний з розвитком інформаційних технологій. Однак не стільки з технічним розвитком, а з прогресом у масовому розумінні і використанні інформаційно-комунікаційних технологій (надалі – ІКТ). Області застосування стали ширшими і включали різні соціальні групи та групи працівників.

Основні дослідницькі питання. На першому етапі впровадження інформатики були висвітлені питання, пов'язані з побудовою та програмуванням комп'ютерів, мов програмування, операційних систем тощо. Іншою тенденцією було відхилення від побудови комп'ютера та відображення математичних основ комп'ютерної науки (наприклад, теорія алгоритмів, формальних граматики, алгебри та логічних елементів або теорії графів), які є більш універсальними і захищаються від застарілих на відміну від апаратних компетенцій. Завданням нинішніх вчителів є підтримка студентів у формуванні компетенцій, які вони потребуватимуть у своєму професійному, особистісному та суспільному житті, стаючи при цьому частиною глобального інформаційного суспільства XXI століття.

Саме тому в 2010 році Польським інформаційним товариством (РПІ), очолюваним Мачеєм Сисло, були розроблені відповідні стандарти підготовки майбутніх вчителів у сфері інформаційно-комунікаційних технологій у Республіці Польща, які окреслюють компетентності та навички викладачів, а також напрями їх професійного розвитку у сфері глобальних цифрових технологій та його використання у формуванні учнівських досягнень та становищ.

До нинішньої версії стандартів, їх було ще декілька версій. Зокрема, у першій версії стандарти підготовки вчителів у сфері інформаційних та комунікаційних технологій, розроблені в 1998-2003 роках, визначили знання та навички, які повинен мати кожен вчитель, щоб успішно працювати в технологічному середовищі того часу. Ці стандарти також враховували зміни в педагогічному підході, що полягають у зміщенні тиску з ролі вчителя як постачальника інформації, знань і досвіду у вигляді матеріалів, що базуються головним чином на підручниках на посаді студентського радника з

використанням цілого ряду сучасних комп'ютерних засобів. Сьогодні сучасні технології забезпечують нові виклики та багатші можливості формування індивідуальних навчальних середовищ. Нові стандарти допомагають вчителям адаптувати своє викладання, роботу та особистісний розвиток до умов та вимог глобального інформаційного суспільства. Зокрема, викладачі стикаються з проблемою надихання студентів цифрового покоління на творче та інноваційне навчання, сприяючи громадянському становленню та відповідальності у суспільстві цифрової ери. Вчителі, разом зі студентами, повинні розвивати свої компетенції в області новітніх цифрових технологій. [1; ...

Методи дослідження. Сучасні стандарти включають вплив технологій на розвиток методів навчання, поступове розширення освітніх галузей поза стінами школи і їх долучення до глобального середовища навчання, а також підготовку студентів до навчання протягом усього життя. Стандарти також вказують ознаки основного навчального плану, що стосується, зокрема, формування креативності учнів і студентів та підтримки освіти в інформаційно-комунікаційних технологіях.

Стандарти були згруповані в п'яти областях.

Як зазначено у них, викладач:

1. Надихає і залучає студентів до навчання і творчості.
2. Сприяє та формує громадянське ставлення та відповідальність студентів у світі цифрових медіа.
3. Застосовує і розробляє свої методи навчання і оцінки з використанням технологій.
4. Працює і викладає в технологічному середовищі.
5. Займається професійним розвитком.

Для кожного зі стандартів були визначені критерії ефективності (індикатори) на двох рівнях розвитку компетенцій - базових і просунутих. На базовому рівні, від вчителя очікується, що він використовує технологію неспрямовано і ефективно для модернізації своєї виховної роботи і підвищення досягнень учнів. На високому рівні вчитель повинен використовувати технологію для поліпшення успішності студентів, шукати і застосовувати технології, щоб змінити спосіб навчання учнів, навчання студентів для творчої та інноваційної діяльності, а також співпрацювати з іншими учнями.

Зміни, що відбуваються в освітньому середовищі, в т.ч. у сфері технологій, які є стимулятором розвитку, можна коротко охарактеризувати наступні перетвореннями, напр.:

- викладач у ролі головного вчителя програми (основний навчальний план) – у центрі уваги учнів з їхніми інтересами, потребами та здібностями;
- психічне навчання, часто відокремлене фактами – освіта, сфокусована на навички та досягнення студентів;
- збір інформації – енциклопедизм – можливість використання онлайн інформаційних ресурсів;
- попередньо визначені навчальні процедури – гнучкі та різноманітні навчальні шляхи;
- обмежене використання засобів масової інформації – використання засобів масової інформації для стимулювання численних каналів передачі;
- інформація та знання з небагатьох авторизованих джерел (підручників) – побудова знань на основі різних джерел та досвіду;

- індивідуальна діяльність студентів на винайдених прикладах – співпраця у вирішенні реальних проблем;
- обмежене залучення студентів – студентів, які займаються всіма видами діяльності та етапами навчання;
- розвиток базових компетентностей – творче мислення, що веде до інновацій та оригінальних рішень;
- виховання у класовій системі - отримання досвіду в широкому шкільному середовищі;
- увага зосереджена на школі та місцевому середовищі – діяльність та участь у глобальному цифровому суспільстві;
- етапи формальної освіти в школах та університетах - підготовки до навчання протягом усього життя;
- ізольоване використання інформаційно-комунікаційних технологій – інтеграція ІТ-інструментів з освітою;
- використання автономних інформаційно-комунікаційних систем – конвергенція інформаційно-комунікаційних систем;
- окремі системи оцінювання та оцінки – інтегрована оцінка процесу навчання;
- відсутність обізнаності щодо загроз, що відбуваються в середовищі відкритого спілкування – протидії загрозам цифрової реальності [3].

Польський вчений М. Секулович у своїй праці «Реалізація нових стандартів підготовки вчителів – ціль, роль та завдання» («Nowe standardy kształcenia nauczycieli – ich cel, rola, zadania i dylematy realizacyjne») підкреслює, що попередній спосіб підготовки вчителів не дозволяв студентам розширювати свої знання й уміння, на відміну від сучасного – пов'язаний з удосконаленням отриманих у попередньому модулі компетенцій. Ключова мета оновленого стандарту педагогічної освіти полягає у визначенні нової професійної ролі учителя, адаптованої до сучасних потреб ринку праці [4].

Дві додаткові тенденції у застосуванні технології в освіті включені в стандарти і об'єднані один з одним. З одного боку, потрібна реальна інтеграція технологій з різними сферами освіти (зокрема, з шкільними предметами), з іншого – використання комп'ютера в освітніх цілях не повинно обмежуватися навчальною діяльністю. Студенти мають доступ до технології також поза межами школи, комп'ютери та мережі можуть і повинні бути використані ними в освіті поза межами занять з уроками. Це сприятиме розширенню навчального середовища і для позашкільних заходів.

Представлені стандарти можуть бути орієнтиром у розробці програм педагогічної освіти в університетах та програмах освіти та вдосконалення вчителів професійно-технічної освіти. Вони також можуть стати основою для розробки сертифікатів, що підтверджують рівень підготовки вчителів у застосуванні технологій в освіті.

Висновки. У статті був вказаний опис стандартів підготовки вчителів до використання інформаційно-комунікаційних технологій у роботі зі студентами та у їхньому власному розвитку. Ці стандарти можуть бути використані для розробки програм навчання вчителів у університетах та програм підвищення кваліфікації вчителів, які професійно працюють. Вони також можуть бути основою для розробки сертифікатів, що підтверджують здатність викладачів використовувати комп'ютери в навчанні.

Стандарти включають вплив технології на розвиток методів навчання, характерні особливості студента цифрового віку, поступове розширення місць освіти за межами стін школи до глобального навчального середовища та

мотивацію студентів до навчання протягом усього життя. Стандарти також відображають ознаки основного навчального плану, що стосується формування компетентності учнів та підтримки освіти інформаційно-комунікаційними технологіями. Технологія може також збагатити майстерність вчителя і його професійний розвиток.

Стандарти були згруповані в п'яти областях, в яких вчитель зокрема:

1. Заохочує і залучає студентів до навчання і творчості.
2. Сприяє та формує громадянське ставлення та відповідальність вчителів у світі цифрових медіа.
3. Застосовує і розробляє методи навчання та оцінювання з використанням технологій.
4. Працює і викладає в технологічному середовищі.
5. Займається професійним розвитком.

Для кожного з стандартів були визначені критерії ефективності (індикатори) на двох рівнях розвитку компетенцій - базових і просунутих.

Представлені стандарти виражаються мовою діяльності вчителя щодо їх діяльності та учнів. Таким чином, місцем для їх перевірки має бути клас і життя зі студентами. Це ставить відповідні вимоги перед системами підготовки та підготовки вчителів та системами сертифікації навичок вчителя, які відповідають встановленим стандартам.

На основі цих стандартів були розроблені навчальні програми та критерії підготовки вчителів, а також шляхи отримання сертифікату щодо навичок майстерної грамотності, що полягає у адаптації загального сертифіката до характеру (змісту) роботи та потреб викладачів.

Список використаних джерел:

1. „Standardy przygotowania nauczycieli do prowadzenia wydzielonych zajęć informatycznych”, PTI, Warszawa 2010.
2. „Standardy przygotowania nauczycieli w zakresie technologii informacyjnej i medialnej”, przyjęte przez Radę ds. Edukacji Informatycznej i Medialnej przy ministrze Edukacji narodowej, Warszawa 2003.
3. „Standardy przygotowania nauczycieli w zakresie technologii informacyjnej i komunikacyjnej”, PTI, Warszawa 2016.
4. Sekulowicz Małgorzata. Nowe standardy kształcenia nauczycieli – ich cel, zadania i dylematy realizacyjne [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://files/581/.../Sekulowicz.pdf>

Ольга Біляковська,

кандидат педагогічних наук, доцент,
Львівський національний університет ім. І. Франка,
м. Львів, Україна

ЦІННІСНІ ОРІЄНТАЦІЇ МАЙБУТНІХ ВЧИТЕЛІВ ЯК ОСНОВА ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ (ПОЛЬСЬКИЙ ДОСВІД)

Ключові слова: ціннісні орієнтації, професійна підготовка, якість.